

Ptujski tednik

Stev. 32

PTUJ, 10. avgusta 1956

Letnik IX.

Glasilo SZDL ptujskega okraja — Uprava in uredništvo Ptuj, Lackova ulica 8 — Telefon 166, NB Ptuj št. 643-T-206 — Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Janez Petrovič — Rokopisov ne vračamo — Tiska Mariborska tiskarna — Cena 10 din — Letna naročnina 500 din, polletna 250 dinarjev

Spomenik Jožeta Lacka naj hrabri našo mladino

Prijazno mesto Ptuj ima od nedelje, 5. avgusta 1956, dalje tri nove spomenike, in sicer Lackovega na Slovenskem trgu in dva nagrobna spomenika na pokopališču. Z njimi sta organizaciji ZB NOV mesta in občine Ptuj izpolnili del svoje obljube, da bosta v Ptuj postavili spomenik heroju Jožetu Lacku, na pokopališču nad skupno grobnico heroja Jožeta Lacka, Franca Krambergerja, Franca Osojnika, Alojza Zavca, Vinka Reša, Antona Znidariča, Ivana Spolenaka in drugih lep spomenik, pa tudi spomenik na grobovih vojakov jugoslovanske vojske, ki so padli leta 1941 v borbi s fašisti pri Ptuj. Za bodoče sta si organizaciji prihranili še postavitev spomenika nad 90 borcem, talcem in žrtvam fašističnega nasilja iz Ptuja, ki so padli doma in širom po svetu kot borci, talci in žrtve, ter spomenika na obrežju Drave, kjer so fašisti leta 1945 tik pred osvoboditvijo pobijali rodoljube in jih suvali v deročo Dravo.

Graditelji treh novih spomenikov, kipar Jakob Savinšek in kamnosek brata Gajserja iz Ptuja, so se potrudili, da jim je uspelo uresničiti zamisel odbora ZB NOV, kakšni spomeniki naj ostanejo v Ptuj priče naše dobe. Spomenik heroja Jožeta Lacka na Slovenskem trgu predstavlja heroja Jožeta Lacka kot kmeta, neustrašnega borca revolucionarja, ki so ga fašisti zverinsko mučili, pobijali na tla ter mu lomili kosti in on se je kljub vsemu vedno znova krepko postavil na noge in dvigal sicer polomljene roke kot poziv ljudstvu k uporabi za svobodo in pravico. S tem kipom je ponazorjena njegova nezlomljiva vera v zmago socializma, v svobodo in pravico ter obenem njegova globoka predanost KP in zaupanje v moč ljudskih množic. Nagrobni spomenik na veliki skupni grobnici na pokopališču je visok steber s peterokrato zvezdo na močnem podstavku, na katerem so vklesana imena heroja Jožeta Lacka in drugih. Ta spomenik ponazarja naše ljudstvo in KPJ kot temelja, na katerem je zrasla mogočna zgradba svobodoljubne socialistične Jugoslavije. Lep je tudi spomenik vojakom jugoslovanske vojske, ki so padli leta 1941 v borbi proti nasilnemu okupatorju.

Za nedeljsko slovesnost, ki se je udeležilo okrog 5000 ljudi, na Slovenskem trgu kot na pokopališču zaslužijo organizacija ZB NOV mesta in občine Ptuj priznanje, ker sta se po zgledu organizatorjev lanskim slovesnosti ob prekopenju heroja Jožeta Lacka in ostalih borcev ter talcev v skupno grobnico na pokopališču pravočasno in prav resno lotili priprav na nedeljsko

Predstavniki oblasti in množičnih organizacij ter svojci heroja Jožeta Lacka in drugih borcev ob odkritju spomenika

slovesnost. Lep del tega priznanja pa nedvomno zasluži tudi muzej Ptuj, ki je pred to slovesnostjo odprl oddelek NOB v muzeju, zlasti pa tov. Vida Rojč, ki ji je bilo izrečeno ob otvoritvi oddelka NOB v muzeju glede na njeno izredno prizadevanje vse priznanje. Po veliki udeležbi množice, svojcev in predstavnikov oblasti ter množičnih organizacij iz Ljubljane, Celja, Maribora in drugih krajev, po številnih vencih, po rudarski godbi iz Trbovelj in godbi DPD Svobode Ptuj kakor tudi po pevskem zboru DPD Svobode Ptuj in ostalem, se je videlo, da so se vsi radi odzvali vabilu ZB NOV Ptuj, naj se udeležijo slovesnosti in naj pri njej sodelujejo. Po udeležbi predstavnika CK ZKS, glavnega odbora ZB NOV, okrajnega odbora ZB NOV iz Maribora in Celja ter po njihovih lepih venci se je videlo, da je junastvo heroja Jožeta Lacka znano širom po naši domovini in da je pozornost ptujskega prebivalstva spominu naj tudi pozornost vse naše javnosti.

Pismo dr. Jožeta Potrča, ki zaradi bolezni ni mogel priti na slovesnost in ga je množici pri Lackovem spomeniku prečital član CK ZKS tov. Ivan Novak-Očka ter vsebina govorov tov. Ivana Novaka, tov. Milka Goršiča ter tov. Franca Simoniča v imenu glavnega odbora ZB NOV, je bila zahvala padlim za vse njihove žrtve, živim pa zagotovilo, da bo naše ljudstvo živelo v svobodi in neodvisnosti vse do tlej, dokler bodo njegovi sinovi in hčere taki rodoljubi, kot so bili heroji Jože Lacko, Franc Kramberger, Franc Osojnik, Vinko Reš, Alojz Zavec in drugi. Vsi trije so pozvali našo mladino, naj s svojo borbenostjo, požrtvovalnostjo in predanostjo ljudstvu sledi njihovega zgledu.

Tov. dr. Jože Potrč je v svojem pismu občinskemu odboru ZB NOV Ptuj med drugim na-

nje in nemškega fašističnega okupatorja — smatram za svojo dolžnost, da se z nekaj besedami spomnim lika tovariša Lacka, njegovega poštenega značaja, nesebične in požrtvovalne volje za soljudi. Lacka sem poznal kot borca za stvar revolucije. Prvič sva se srečala leta 1938 na enem od mnogih sestankov delavskega kmečkega gibanja, ki ga je vodila KPS. Pozneje pa sva se srečevala na partijskih konferencah in na posvetovanjih delavsko-kmečkega gibanja. Njegovega imena iz konspirativnih razgovorov tedaj še nisem poznal, le to sem zvedel, da je kmet iz okolice Ptuja. Name je napravil izreden vtis; postal sem pozoren nanj in kaj hitro sva se zblizala, postala sva že pri prvem srečanju tovariša, kot da sva skupaj odraščala v življenju. Lacko je bil vzor borca za človeške pravice — lik borca komunista, ki je z zavestjo daroval svoje življenje za lepše in boljše življenje svojih soljudi, za socializem.

Član CK tov. Milko Goršič je ob odkritju Lackovega spomenika na Slovenskem trgu končal govor: »S tem, ko hočemo s tem spomenikom ovekovečiti spomin na Lacka, hočemo obenem pokazati pred vsem svetom, da je ljudstvo ptujskega okraja našlo v sebi sile za oboroženo borbo z nemškim okupatorjem v istem času kot drugod v Sloveniji in Jugoslaviji. Lackovo ime naj nam bo simbol neustrašenosti v borbi za narodne in socialne pravice, Lackova dejanja pa naj bodo zapisana za vedno v naših srcih in v srcih naše mladine!«

Ob odkritju spomenika na

Kip heroja Jožeta Lacka

pokopališču pa je govoril tov. Franc Simonič o vrlinah borcev in talcev, ki počivajo v skupni grobnici pod spomenikom, o sadovih njihovega vztrajnega dela in borbe za svobodo ter pravice našega ljudstva, ki je v teku minulih 15 let izbojevalo velike zmage, ki nam jih danes priznava ves svet. Vse naše delo bo tudi v bodoče posvečeno ciljem, za katere so se borili Lacko in drugi. Mnogim svojcem je med slovesnostjo zdrknila solza niz obraz ob spominu na njihove drage, nepozabne starše, brate, sestre in ostale, ki so morali v prerane grobove samo zato, ker so ljubili svojo zemljo in svoj rod in ker niso hoteli tujcu hlapčevati. Dnevno se ustavljajo pred Lackovim spomenikom na Slovenskem trgu posamezniki in skupine ter pred spomenikom na pokopališču, se zanimajo za ptujsko zgodovino, ki ima toliko dragocenih dokumentov in dokazov, ki bodo ostali poznejšim rodovom skupno s temi spomeniki kot priča velikega dela ljudstva naše dobe v borbi za svobodo in pravico, za svobodo in neodvisnost nove Jugoslavije pod vodstvom predsednika FLRJ tov. Josipa Broza-Tita. V. J.

70 mladincev sprejetih v LMS

V zvezi z odkritjem spomenikov heroju Jožetu Lacku v Ptuj je bila 5. avgusta t. l. tudi pri Lovrencu v dvorani Zadrúžnega doma slovesnost, ki so se je udeležili mladinci V. izmene predvojaške vzgoje iz Cirkovc, Desternika, Hajdine, Lovrenca, Lešja, Starš, Središta in Vidma. O heroju Jožetu Lacku, njegovi četi in borbah je govoril zbranim član štaba PVV tov. Feliks Bagar. Nato je sledil sprejem 70 mladincev v organizacijo LM z razdelitvijo dokumentov in listin za mladinske organizacije.

Tako so mladinci V. izmene tabornjenja predvojaške vzgoje proslavili dan odkritja spomenika heroju Jožetu Lacku. Ob odkritju spomenika na

tično koristilo pri delu v mladinskih organizacijah.

DRAVSKO POLJE IN MLA-DINSKI FESTIVAL

V nedeljo, 12. avgusta t. l., ob 8. uri, bo v dvorani Zadrúžnega doma pri Lovrencu posvetovanje funkcionarjev LMS z Dravskega polja, s področja občine Cirkovci in Ptuj med drugim o načrtu oktobrskega festivala LMS za Dravsko polje v Kidričevem ob 37. obletnici ustanovitve SKOJ.

DPD „Svoboda“ Ormož

Kulturno-prosvetno delo se v Ormožu dalj časa ni moglo razživeti, decembra lani pa je bilo ustanovljeno Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« z nalogo in željo zbrati ljudi, ki so se pripravili kulturno udeleževati in posredovati kulturne vrednote širšemu krogu prebivalstva mesta in okolice.

Delo v dramatski sekciji je prevzel požrtvovalni režiser tov. Ivan Moravec iz Velike Nedelje. Do sedaj je postavil na oder dve deli: komedijo »Vzorni soprog« in Zupaničovo dramo »Veronika Deseničkar jim bo teoretično in praktično koristilo pri delu v mladinskih organizacijah.

DVODNEVNI SEMINAR ZA FUNKCIONARJE LMS

Organizacija LMS Lovrenc-Tabor je pripravila dvodnevni seminar za vse novizvoljene funkcionarje LMS, ki je bil 6. in 7. avgusta t. l. Udeležilo se ga je 38 funkcionarjev LMS in na njem veliko pridobili, kar jim bo teoretično in praktično koristilo pri delu v mladinskih organizacijah.

Ob odkritju spomenikov na pokopališču

Polaganje venca pred odkrit spomenik

Mladinske brigade iz Ptuja pred odhodom v okraj Koper

Ali že veste, da bo od 25. VIII. do 5. IX. 1956 v Ptujju IV. Okrajna gospodarska razstava

Bliža se IV. Okrajna gospodarska razstava

Na dvahektarski parceli med »Mladiko«, stadionom, »Ptujsko mlekarno« in Zrinjsko-Frankopansko cesto, ki jo ptujčani kratko imenujejo »razstava«, se lahko že od zgodnje pomladi opazovali marljive delavce in delavke, ki so zdaj navažali zemljo, kopali, sadili in sejali, pa gradili in tako naprej. Mlajši se radi ustavljajo in, posebno zadnji čas, z veliko radovednostjo opazujejo ta vrvež. Marsikomu je že ušla pripomba: »No, ti pa pripravljajo veliko reč.« In res, tu se pripravljajo nekaj velikega — razstava, kakršne Ptuj doslej še ni videl.

Pojem razstave je prebivalcem ptujskega okraja prav dobro znan in ni za njih nobeno presenečenje, saj si bodo letos to veliko prireditve ogledali že petič po osvoboditvi. Morda bo kdo rekel da so se ljudje teh razstav pač že morali naveličati, saj ptujski okraj, ki je pretežno kmetijskega značaja, po takih ponovitvah nima nič več novega in zanimivega pokazati. Toda ta, ki misli tako, se je temeljito zmotil, kar bodo potrdili vsi, ki so si ogledali dosedanje razstave.

SKROMEN ZAČETEK 1947

Začetek je bil res skromen. Leta 1947 je bilo razstavišče v okrajni obrtni šoli. V razredih

rane v dvorano. Ljudje so se največ ustavljali ob lepih »kam-garnih« majsrške Volnenke, ogledovali so lične čevlječke, obleke, pohištvo, šunke, salame in vse drugo. Pri tem je v glavah vseh obiskovalcev rojila enotna misel in nekateri so jo tudi na glas povedali: »Oh, ko bi se le dalo kupiti vse to — kakaj nam samo kažejo vse te lepote na karte?«

Tudi na tej razstavi se je kmetijstvo še vedno tiščalo pod streho in prikazovalo v glavnem le kmetijske pridelke, za katere so bili zatakneni diagrami in lističi z najrazličnejšimi navodili. O proizvodnji je govorilo le nekaj kmetijskih strojev, ki so stali za veselilnim prostorom in nekaj gred z zelenjavo.

KOMERCIALNI ZNAČAJ RAZSTAVE 1951

II. gospodarska razstava v letu 1951 je popolnoma prelomila z dotodanjim načinom prikazovanja. Kmetijstvo kot najbolj razširjena gospodarska panoga v okraju, je dobilo tisto mesto, ki mu gre. Vse prostore v »Mladiki« sta zasedli industrija in obrt, kmetijstvo pa se je preselilo na zemljo, kamor tudi spada. V razstavnih dvoranah je bilo videti množico najraznovrstnejših proizvodov, in to ne več samo »za reklamo«,

kajti ta del razstave je že imel komercialni značaj (seveda se le v začetni fazi).

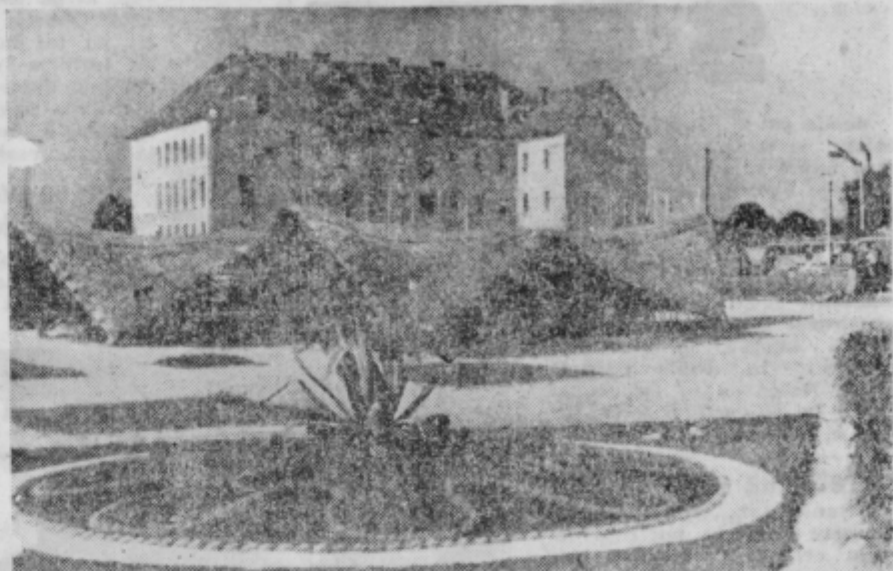
Veliko pozornost so vzbudili tudi »kidričevci«, toda se ne z aluminijem, temveč le z načrti in fotografijami izgradnje objektov. Takrat je še marsikdo mladoščno vzdihnil: »Ali bo ta reč kdaj stekla?«

Na velikem zemljišču za šolo pa so kmetijci pripravili presenečenje za kmetijske proizvajalce. Tu ni bilo videti nobenih listkov s pisanimi navodili, ne, tu so bile prave miniaturne njive, travniki, gorice in sadovnjaki, ki so precej nazorno prikazovali problematiko posameznih kmetijskih panog in propagirali napredek.

V času razstave so se na razstavišču pomerila tudi kulturnoprosvedna društva in pokazala, da v naših ljudeh še živi ljubezen do kulturnega udeleževanja.

Obisk je bil presenetljivo dober. Razstavo si je ogledalo okrog 70.000 ljudi, ne samo domačinov, temveč tudi iz sosednjih okrajev in s Hrvaške, ki so daleč naokrog raznesli čast in slavo ptujске razstave, pri čemer ne smemo zamolčati, da so mnoge navdušila predvsem odlična vina iz domačih gor.

Povedati je treba še to, da so prireditelji razstave iz dobička finansirali dokončno ure-

»Mladika« in razstavnih prostorih III. razstavi

ditev »Mladike« — fasade in okolice.

POVDARJENA SKRBJ ZA KMETIJSKO PROIZVODNJO 1954

III. gospodarska razstava iz leta 1954 se nam je vsem v zelo živem spominu. Prirediteljem je dobro uspela zamisel, da mora imeti industrijski in obrtniški del v celoti komercialni značaj, kmetijski pa naj razčiščuje pojme v zvezi s spospeševanjem kmetijske proizvodnje.

In letos? Razstava je bila urejena po dobro premišljenem načrtu, za-

to je kot celota napravila na vseh 90 tisoč obiskovalcev zelo ugoden vtis.

Kakšen pomen za naše ljudi so torej imele dosedanje razstave? Prav gotovo ni bilo samo razvedrilo in zabava, temveč so se sproti seznanjali z uspešno rastjo okrajnega gospodarstva v letih po osvoboditvi, ki so jo gospodarske razstave zelo nazorno registrirale, še večji pomen pa je imelo plodnosno propagiranje napredka kmetijske proizvodnje.

Vsega še ni bilo mogoče zvedeti, ker ljudje iz razstavnega

odborna več delajo in manj govorijo, nekatere podrobnosti pa sploh držijo v konspiraciji, ker smo ljudje pač taki, da vedno in povsod zahtevamo presenečenja.

Vsem, ki že danes ugibajo, kaj vse bodo videli, lahko povemo, da bodo prijetno presenečeni, tako v obsegu, še bolj pa v kvaliteti razstave.

V prihodnji številki našega lista bomo o IV. okrajni gospodarski razstavi v Ptuj, ki bo od 25. avgusta do 5. septembra, povedali mnogo več — mogoče nam bo uspelo izvtirati celo kakšno tajnost.

NEKAJ VRSTIC O OSNUTKU ZAKONA

o delovnih razmerjih

V dveh mesecih, odkar so dali osnutek zakona o delovnih razmerjih v javno razpravo, je Tajništvo Zveznega izvršnega sveta za delovno razmerje prejelo več pripomb in predlogov gospodarskih organizacij, sindikatov in posameznikov. Spričo zanimanja za ta zakonski osnutek so sklenili javno razpravo, ki so jo nameravali zaključiti do konca junija, podaljšati do 15. avgusta.

V podjetjih, gospodarskih združenjih in sindikatih živahno razpravljajo malone o vseh določbah, ki jih vsebuje osnutek. Razen poudarjanja pozitivnih značilnosti tega osnutka je bilo izrečenih tudi več načelnih pripomb o določbah, ki urejajo vprašanje odpovedi delovnega razmerja v gospodarskih organizacijah, kakor tudi o drugih določbah.

V osnutku je pravica do danja odpovedi delavcem in nameščencem prepuščena popolno ma podjetjem. Po sedanjih predpisih ima vsak delavec, ki dobi odpoved, pravico do pritožbe na arbitražo pri občinskih ljudskih

odborih. Osnutek pa ne predvideva takšne ustanove. Ker je to eno najbolj občutljivih vprašanj delovnih razmerij, sodi več udeležencev razprave, da bi bilo treba arbitražo obdržati. Razen tega predlagajo, naj bi bilo v komisiji za sprejemanje in odpuščanje delavcev, ki jo predvideva osnutek, najmanj 9 do 11 članov, ne pa trije, kakor je rečeno v osnutku.

Novi zakon bi veljal za vse delavce in nameščence gospodarskih organizacij, vstetši tudi zadržni sektor in za ljudi, ki so v delovnem razmerju pri privatnih delodajalcih. Z zakonom pa niso zajeli nameščencev državnih organov in ustanov, ker bo njihov pravni položaj urejen s posebnim zakonom o javnih uslužbencih, ki ga zdaj pripravljajo. Republiški svet sindikatov Srbije sodi, da bi bilo treba delovno pravni položaj delavcev urediti enotno ne glede na to, kje delajo. Sindikat predlaga, naj bi v skladu z Ustavnim zakonom sprejeli temeljni zakon o delu, ki bi veljal za vse delavce in nameščence.

v okviru le-tega pa bi potem izdajali posebne predpise.

Republiški svet sindikatov Srbije tudi predlaga, naj bi v podjetjih z več obrati ustanovili več komisij za sprejemanje in odpuščanje delavcev, ne pa samo eno, kot to predvideva osnutek.

Centralni odbor sindikata metalurgov in rudarjev sodi, da je položaj učencev v gospodarstvu v zakonskem osnutku nejasno določen. Sindikat predlaga, naj bi učence v gospodarstvu smatrali za osebe v delovnem razmerju s posebnimi pravicami, ki bi jih bilo treba prav tako določiti z zakonom o delovnih razmerjih. Pišejo nam:

DPD »Svoboda« Ormož

(Nadaljevanje s I. strani) Slednja je bila z velikim uspehom prvič uprizorjena za letošnji prvi krajevni praznik. Pevski zbor vodi tov. Jelica Veselič. Tudi zbor je pripravil samostojne nastope z izbranim programom narodnih in umetnih pesmi ter spevoigro »Vasovalci«.

V okviru društva dela tudi mladinska tamburaška sekcija, ki pripravlja pod vodstvom tovariša Janeza Rozmana svoj prvi nastop.

Končno je tudi društvena knjižnica po zaslugi in finančni podpori Občinskega ljudskega odbora dobila svoje primerno mesto. Ima dobroga knjižničarja in mnogo čitateljev. DPD »Svoboda« je ob letošnjem krajevnem prazniku s svojim delom največ pripomogla k lepemu praznovanju. Omenjeni in ostali kulturni delavci zaslužijo priznanje v javnosti, ker jim je to priznanje obenem edina nagrada za požrtvovalno delo.

Društvo »Svoboda« bo v bodoče še razširila svoje kulturno, zlasti pa izobraževalno delo. Organizirati namerava ljudsko univerzo z zanimivimi, poučnimi predavanji in pritegniti širši krog sodelavcev.

Takšna je bila »Mladika« ob I. razstavi

so razstavljali obrtniki in nekaj malega tudi industrija, telovadnica pa je bila natrpana s kmetijskimi pridelki, pri čemer je šlo v glavnem zato, kdo bo pokazal debelejšo bučo, daljši klas itd. V tistem času smo bili pač še zelo majhni in revni, tako da kaj več tudi pokazati nismo mogli.

LETA 1949 ŽE V MLADIKI

Ze leta 1949 je bilo precej drugače. Takratna razstava, ki je dobila ime I. gospodarska razstava, čeprav je bila v resnici že druga, se je vselila v obnovljeno »Mladiko«. Ta velika in nekoč lepa stavba je še vedno kazala kaj žalostno zunanjost. Iza vojnih dni vsa okrušena in razdrpana je neprijazno sprejemala številne obiskovalce, ki so s strmečimi in poželjivimi očmi hodili z dvo-

Andrej Kovač, bibliotekar:

PTUJ IN OKOLICA V PESMI IN POVESTI

Lepo število knjig in razprav je bilo že napisanih o pestri preteklosti mesta Ptuj. Že od nekdaj je mikalo ptujске in tuje starinoslovce, da bi čim bolj odkrili in razsvetlili burna stoletja, ki so tonila tja, od koder ni več povratka. Marsikaj od tega je za vedno zapisano pozabi, o marsičem pa bi si morda zaželel, da bi se vsaj za kratek hip

razgrnilo pred tvojimi očmi... Ko si na dvorišču med grajskimi zidovi doživljal prava nasprotja iz naše burne preteklosti in občudoval ljubko dečko iz Roža — Miklovo Zalo, se pač nisi spomnil gorja in znojja, ki sta postavila te kamnite priče fevdalne gospode...

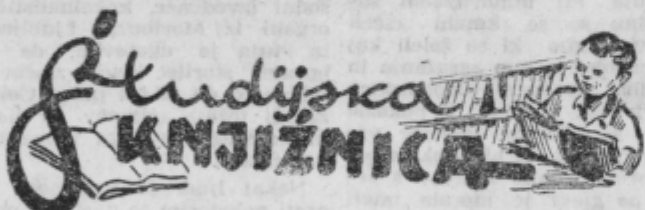
Ne samo zgodovinarje, temveč mojstre barv in tihotižij je zamikalo, da so si pogosto izbirali za motiv naš starinski Ptuj in njegovo razgibano okolico v obleki vseh letnih časov. Imena kot Kazimir, Oeltjen, Mežan, Mihelič in drugi so dostojno uvrstili naše mesto v slikarski umetnosti.

Zato ni nič čudnega, da so tudi mojstri lepe besede že nekdaš kaj radi opevali in opisovali to znamenito mestece ob Dravi. Morda bo koga zanimalo kako in kdo vse je uporabljal za snov svoji vezani in nevezani besedi daljno in bližnjo preteklost, pa tudi sedanost naše obdravske prestolnice, tega naravnega središča plodnega Dravskega polja, ki ga obrobajo vinorodne Haloze in izrastki Slovenskih gor.

Pisali so o Ptujju domačini in priznani slovenski pisatelji izven Ptuja, ki so črpali snov za svoje opise iz mnogih tegob in nesreč, ki so oblikovale-usodno mesto in okolice, kot vojske, kuga, pojav kobilic in podobno. Tudi težka leta okupacije in mučeniška pot k svobodi v našem okraju tvorijo snov mnogih del naših pisateljev. Prav tako so pisatelji tuje krvi posvetili mnogo toplih opisov našim krajem, toda za temi lepimi besedami nehote zaslituš temne namene stoletnih osvajalcev na našem narodnem, gospodarskem in socialnem področju.

V številnih slovstvenih proizvodih iz Ptuja in njegove okolice doživljajš mnogo človeške topline in iskrene ljubezni do tega lepega koščka slovenske zemlje.

O pisateljih in knjigah pa prihodajč.

Ptujska kronika

18. AVUGUSTA 1610. Zaradi številnih poročil iz Ptuja o vedno večjem širjenju protestantizma v mestu in okolici, je deželna vlada v Gradcu sklenila, da bo ponovno poslala v Ptuj protireformacijsko komisijo. V pritožbah glede luteranskega gibanja v Ptujju je bilo rečeno, da so ob nedeljah cerkve prazne, medtem ko so trgovine in gostilne polne. Mnogo meščank, ki je sprejelo luteransko vero, hodi v Medjimurje h Kalvincem, od koder prinašajo protestantske knjige in jih razširjajo po mestu ter okolici. 18. avgusta je res prišla v Ptuj protireformacijska komisija, v kateri je bil med drugimi tudi oskrbnik ptujskega gradu Sigmund Aichhorn. Komisija je zelo strogo postopala pri zasliševanju ptujskih meščanov. Ugotovila je, da je v mestu samo kakih 15 ljudi popolnoma »pravovernih«. Ob tej priložnosti je bilo iz Ptuja izgnanih mnogo ljudi, nekateri so dobili določen čas za premislek, drugim pa so zopet naložili občutno denarno kazen. Zelo strogo so bili kaznovani tisti, pri katerih so našli »kri-voverske« knjige. Pri premožnejših je znašala kazen 10 do 20 cekinov, siromašnejši meščani pa so morali plačati prav toliko tolarjev. Kdor ni zmogel denarne globe, tega so zaprli pri vodi in kruhu, tako da je moral za vsak tolar osedeti po en dan. Po vsem mestu je komisija nabrala za veliko košaro

protestantskih knjig, ki sta jih zupnik Rišper in dr. Breitinger pometala z mostu v Dravo.

Mnogi Ptujčani so se zaradi preostrih kazni pritožili pri cesarju, nekateri uspešno, drugim pa je vlada pritožbe zavrnila. Tako je kljub ugovorom ostala še naprej v veljavi ukinitve protestantovske deklisišne sole iz leta 1603. Takrat so tudi določili 10 do 12 dukatov kazni ali 8 dni zavora ob vodi in kruhu, če bi jo kdo zopet odprl. Namesto tega zavoda so komisarji ustanovili novo deklisiško šolo.

Iz tedanjih poročil izvemo tudi, da je bil Ptuj v tej dobi razdeljen na štiri mestne četiri s 37, 29, 34 in 63 meščani — hišnimi posestniki. Pri tem številu pa niso vključena poslopja plemičev, samostanov in stanovanja podložnikov. V celoti je štel Ptuj v tej dobi 800 do 1000 prebivalcev. Protireformacijski postopek je zajel v omenjenem času okrog 190 ljudi, ki so spadali v mestno pristojnost.

Ali veste, da je dež najcenejše lepotilo? Če morete, se postavite poleg v kopalnikah za nekaj minut na dež. Dobro vas bo zmasiral, odprl znojnice in poživil krvni obtok.

Jabočnik
— prvovrstni od 5 litrov naprej

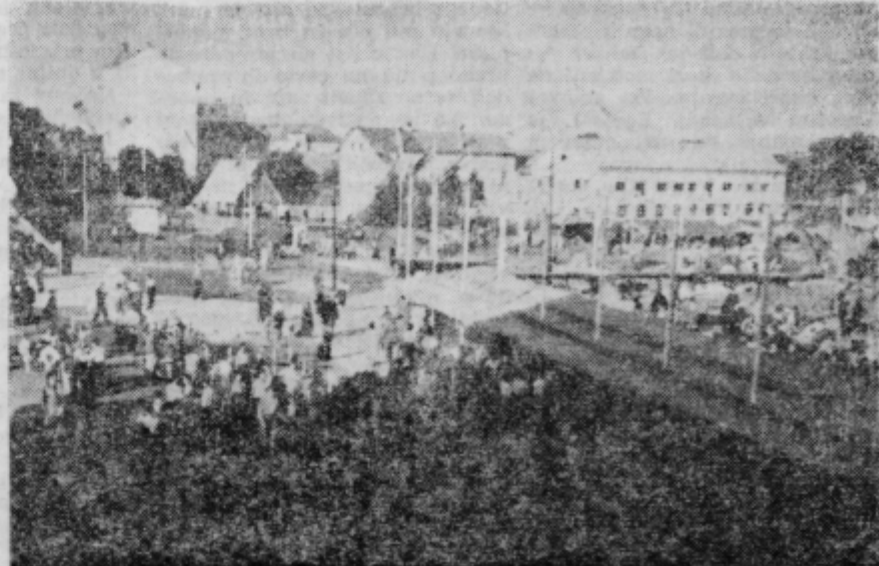
domači kis
— prvovrstni od 5 litrov naprej

domače žganje
— močno

nudi zadržno podjetje

Vinarska zadruga Ptuj (Novi svet)

Kupujemo škope

Kmetijsko razstavišče na III. razstavi

STARŠE PRED
130 LETI

Meseca julija leta 1836, torej pred 120 leti je razsajala v vaših Staršah, Rošnja in Zlatoličeh strašna kolera. Najhujše je bilo v Rošnji, kjer je v enem mesecu umrlo 19 oseb, med temi tudi dva mladiča Gregor Trobenar iz Cadrana in Blaž Hren iz Podlehnik, ki sta slučajno bila na delu kot mladiča v vasi, da bi zaslužila živež za svoji družini. Pri nekaterih družinah so imeli po 2 do 4 mrljice v enem tednu. V Staršah pa je v 14 dneh umrlo 13 oseb, večinoma iz želarske četrti, ki meji na Rošnjo. Lohki je pa bilo prizaneseno. Zato so postavili Ločani leta 1840 na umetnem griču kapelico, kjer je leta 1893 slučajno odkril zgodovinar Jenny rimsko grobišče. Ločki fantje so namreč leta 1891 za 1. maj na trati pred kapelo postavljali majsko drevo, pa se jim je, ko so ga dvignili v izkopano jamo, pogreznilo nenadoma za 2 metra globoko v zemljo. Ko so nato leta 1893 preiskali griček, so odkrili v njem rimsko grobišče, katerega predmete so odnesli v graški muzej, kjer se še danes nahajajo.

Samomor kot vzrok smrti

V prvem statističnem pregledu o samomoru kot vzroku smrti je svetovna zdravstvena organizacija zbrala podatke iz 25 dežel. Od skupno 400 milijonov prebivalcev teh 25 dežel jih vsako leto izvrši samomor 71 do 72 tisoč, kar pomeni, da odpade na sto tisoč prebivalcev 17 do 18 samomorilcev.

Največ samomorov je na Japonskem, dalje na Danskem, v Avstriji ter v Švici, najmanj pa na Irskem, v Čilu, na Škotskem in v Španiji. Med belimi prebivalci ZDA je trikrat več samomorov kakor med črnici.

Podatki dalje razkrivajo, da moški mnogo bolj nagibljejo k samomoru kakor ženske. Odnos je v glavnem 3:1, vendar variira tudi med deželami. Na Norveškem odpade n. pr. na štiri moške samomare en ženski, medtem ko je razmerje na Japonskem 2:1. Največ moških samomorov se dogodi v Švici, na Danskem, v Avstriji in na Finskem, največ žensk pa napravi samomor na Japonskem, na Danskem in v Avstriji.

Iz pregleda izhaja, da je splošna umrljivost od začetka 20. stoletja več ali manj stabilna, število samomorov pa je doseglo rekordni nivo okrog leta 1930, to je v času velike gospodarske krize. Zapaženo pa je, da je število samomorov v nekaterih deželah znatno padlo. Padanje števila samomorov je zlasti vidno pri moških. Na splošno pa je umrljivost zaradi samomora pri ženskah sedaj mnogo manjša kakor pred vojno, posebno pri mladih.

O uporabi hipermangana

Ako želite brez večjih izdatkov dati vašim lasem rdečkasti ton, tedaj denite na en liter vode 2 grama hipermangana in s to raztopino po pranju glave preplaknite lase. Dobili bodo rdečkast odtенок naravne barve.

Hipermangan je tudi sredstvo za preprečevanje raznih malih zastrupljenj, ki nastanejo po pikih žuželk. Hladen obkladek z raztopino hipermangana bo preprečil oteklino in vnetje.

Sveže meso, ki ima že rahel duh, bo tega povsem izgubilo, če ga za nekaj minut denevmo v hipermanganovo raztopino.

Ce bi radi tanke svilene nogavice, fine čipke, ovratnike in podobno obarvale z beže barvo, napravite blago raztopino

ALKOHOL
IN OBNAŠANJE

Pravzaprav bi lahko rekli današnjim časom tudi doba statistik. Kaj vsega že niso zračunali! Pred kratkim so sestavili na Holandskem statistiko, ki kaže, kako se obnaša človek, kadar pride v njegovo kri dooločena množina alkohola. Pri 0,1 % alkohola se počuti pivcev v »ročicah«, pri 0,2 % mu je že vseeno kako izgleda na zunaj; pri 0,3 % brez obotavljanja pošoja denar in plačuje drugim za pijačo; pri 0,4 % prisega, da je popolnoma trezen; pri 0,5 % ima o sebi strašno visoko mnenje, vžigalice mu druga za drugo ugašajo; pri 0,7 % se že lovi in maje; pri 1 % se mu zdi, da vozijo avtomobili in napačni smeri; pri 2 % začne vikati psa ali mačko, ne more več hoditi in drugo jutro se ne spominja več, kje je bil; pri 3 % zaspi v kakršnemkoli položaju; pri 4 % pa je skrajni čas, da se poslovijo od tega sveta.

Dovolite nam, da Vas opozorimo na najzanimivejšo in najzabavnejšo knjigo, ki bo izšla v mesecu oktobru letos. To bo zbirka najboljših svetovnih anekdot, ki jih je z vso skrbnostjo izbral poseben redakcijski odbor. Delo bo izšlo pod naslovom »Smeš stoletij« in bo obsegalo najzabavnejše, najpomembnejše in obenem najzabavnejše anekdote okrog 400 največjih duhov vseh časov. V njem bodo važna zgodovinska obdobja prikazana s posebnimi, veseli plati, ki pa je prav tako značilna kot suboparno nastevanje dejstev, če ne še bolj. Podoše številnih naših znancev, Dlogenesa, Sokrata, Cicerona, Hugoja, Voltaira, Miltona, Napoleona, Shawa, Twaina, Churchillia in mnogih drugih se Vam bodo pokazale v novi luči. Za resnično kvaliteten izbor jamčijo dejstva, da je imel redakcijski odbor, ki ga sestavljajo ljudje z dovolj smisla za okus in humor (v odboru je tudi

znani humorist Frane Milčinski-Ježek), na razpolago preko 15.000 anekdot, od katerih jih bo v knjigi le dobra desetina. Poleg tega bo knjiga obsegala še okrog 150 najzabavnejših slovenskih in 200 jugoslovnskih anekdot, daljši prispevek o bistvu humorja pri posameznih narodih in na koncu kazalo s kratko biografsko označbo vsake osebnosti, ki bo v knjigi omenjena.

Da bi dobili slovenski bralci knjigo po najnižji možni ekonomski ceni, smo se odločili, da izdamo knjigo v samozaložbi. Tako bo veljala knjiga, ki bo obsegala preko 350 strani običajnega knjižnega formata, kartonirana le 450 din, tiskana na boljšem, belem papirju in vezana v polplastno pa 600 din. Knjiga bo imela tudi večbarvni štiti ovitek in karikature najbolj znanih junakov anekdot.

Ti pogoji pa veljajo le za knjigo v prednaročilu, ker bo cena v knjižarniški prodaji razumljivo precej višja (skoraj 800 din). Zato Vas vabimo, da pošljete priloženo naročilnico, na označeni naslov, da Vam bomo dostavili knjigo takoj po izidu. Znesek lahko pošljete po pošti ali pa vplačate s položnico na naslov: Krušnik Slavko, Ljubljana, Medvedova 19a, štev. rač.: 60-KB-1-Z-54. Izjemoma more-

te plačati znesek v dveh obrokih.

Posebej opozarjamo, da bo knjiga iz več razlogov tiskana v omejenem številu, zato Vas vabimo, da se čimprej naročite na to mikavno delo, saj Vas bo prijetno razvedrilo, kadarkoli ga boste vzeli v roke. Knjiga bo lahko tudi primerno darilo za vsako priložnost.

Prepričani smo, da boste ob izidu knjige prijetno presenečeni.

Redakcijski odbor

ZA DOM IN DRUŽINO

Da bo v sobah
toplo in osvežujoče

Menda se je vsakomur že priverilo, da je ob obisku pri svojem znanecu občutil v stanovanju bolj ali manj neprijeten vzduh. Za stanovalca je tak vonj skoraj neopazen, ker so njegovi čuti vajeni nanj, toda na gosta pa to zelo neugodno vpliva. Največkrat je tožak zadah posledica pomanjkljivega zračenja posteljnine, obleke ipd. Prah in umazanija, ki jo prinašamo

Včasih so ljudje menili, da so žledčni čir posledica prehlastnega uživanja prevroče hrane, zdaj pa že vemo da je žledčna sluznica zanesljiv barometer razpoloženja. Jeza lahko pripelje do skrčenega vzhoda v žleddec, s tem pa se razširi požiralnik. Žledec lahko zagradi tako hud krč, da povsem ohromi njegovo dejavnost.

In kaj je potem? Žledčna stena izloča premalo sluzi, ki jo varuje, medtem ko se množina žledčne kisline stopnjuje. Ščasnoma razje žledčna kislina, ki

je pravzaprav razredčena solna kislina, žledčno steno, tako pa tudi nastane žledčni čir.

Med drugo svetovno vojno je v Angliji zaradi bombardiranja po nacističnih letalih število na žledcu operiranih ljudi izredno naraslo, nekaj podobnega pa se je ponovilo kasneje tudi v Nemčiji, ko so ameriška in angleška letala obsipala mestno prebivalstvo z bombami.

Zdravniki so delali zanimive poskuse s psi: lačnim živalim so kazali hrano, ki so jo umaknili, brž ko so psi jeli hlatasti po njej. Posledica teh poskusov so bili čir na pasjih žledcih. Čir je pri ljudeh pogosta nevrotična rešitev duševnih konfliktov. Kdor se jezi tik pred kosilom ali celo med uživanjem dnevnega obroka hrane, ta bi storil najbolje da bi ob prvem navalu jeze takoj prenehal jesti in bi se ponovno lotil jedi šele potem, ko bi mu jeza povsem splahnela. Pri jedi bodimo veseli, sproščeni in sladokusni, svetujejo zdravniki, potem bo žledčni sok deloval normalno, jed pa nam bo ne le izvrstna t eknila, marveč tudi koristila.

O NOSU IN JEZIKU

Katica je imela dve očesi, dve ušesi, dve roki, dve nogi, a samo en jezik in en nos.

— Povej, babica, — prosil Katica, — kakaj imam vse po dvoje, a en jezik in nos?

— Zato, mila vnučka, — odgovoril babica — da bi bolj videla, bolje slušala bolje delala in več hodila — manj pa klepetala in da ne bi vtikala svoj nos, kamor ni potrebno.

Tako, vidiš, zato je samo en nos in en jezik!

Jasno?

KAKO V FRANCIJI
ZDRAVIJO ALKOHOLIKE

Francoska vlada je sklenila odločno nastopiti proti alkoholizmu. Menda nameravajo v Franciji registrirati vse pijance. Ljudje, ki bodo prišli na uradne sezname, se bodo morali prisloiti zdraviti v »vzgojnih središčih«, ki bodo pravzaprav nekakšne bolnice z okoli sto posteljami. Potem ko se bodo zdravili po predpisih, bodo alkoholiki lahko zapustili bolnišnico, vendar bodo še nadalje ostali pod nadzorstvom. Redno se bodo namreč morali javljati posebnemu odboru, ki ga bodo sestavljali zastopniki socialnega skrbstva ter zdravstvenih in državnih oblasti. Če se bo bivši alkoholik znova napil, bo imela krajevna policija pravico, da mu »pripoči« vrnitev v vzgojni zavod.

Kako pripravimo paradižnike

PARADIŽNIKI ZA ZIMO

Popolnoma zrele paradižnike umijemo in obrežemo vse, kar je zelenega in nezdravega, jih zrežemo na kose in jih postavimo v loncu na štedilnik, da se zmehčajo. Nato paradižnike pretlačimo in zlijemo sok v lonec. Na kilogram paradižnikov damo dekagram soli in pustimo sok potem vreti do 20 minut. Natočimo ga v steklenice, ki smo jih prej dobro pomili, na vrh damo malo salicila in še vroče pokrijemo z v mlačni vodi namočenim črevesom in položimo v pripravljen prostor, da se pari. To najbolje pripravimo v košari. V njo položimo čez oledo še pernico in tako pustimo, da se steklenice popolnoma ohladi. Tako pripravljene sok lahko tudi pijemo. Da pa steklenice ne bodo popokale, jih položimo z mokrimi krpami.

SUROVI PARADIŽNIKI

Deset kilogramov paradižnikov očistimo gnilobe, odstrani-

mo muho in pecelj, nato pa jih zrežemo na strojčku za meso. Paradižnike osolimo z 10 dkg soli in jim dodamo dekagram salicila. Tako jih pustimo stati. Po 24 urah jih nalijemo v steklenice, na vrh nalijemo malo olja. Steklenice zamašimo z zamaški, ki jih nato zadelamo z voskom. Tako pripravljene paradižniki so zelo dobri. Velike važnosti pa je, da na tak način pripravljene ohranijo vse hranilne vrednosti in se tudi dobro drže.

PARADIŽNIKI IN PAPIKA

Dva kilograma paradižnikov, dva kilograma rdeče paprike, vmes naj bo nekaj pekočih paprik, očistimo in zrežemo na strojčku za meso. Dodamo 20 dkg soli in 4 gr salicila. Vse dobro premešamo in nalozimo mezo v dobro očiščene kozarce, ki jih pokrijemo z mehurnjem ali s pregamentnim papirjem ter zavežemo. Mezo uporabljamo za golaž in mesne jedi.

Nasvet za pranje nyloga

Kadar kupujemo nylon, perlon ali everglas tkanine, le malokatera od nas ve, kako je treba z njimi ravnati. Ker omenjeno blago zahteva zaradi svojih posebnih kvalitiet tudi posebno nego, ne bo odveč nekaj nasvetov za pranje, šivanje in likanje le-teh.

Pri šivanju uporabljamo vedno le fin tanek in ne preoster sukanec, kakor tudi temu ustrezno tanko strojno iglo. Sivati moramo enakomerno in blaga ne raztegovati. Te vrste tkanine tudi ne prenesejo izdelave ali kombinacije z drugim blagom, ker se pri pranju vsako blago drugače skrči. Za pranje vzamemo mrzlo ali mlačno vodo. Mila ne smemo uporabljati direktno. Najboljše je fino toaletno ali otroško milo, nari-bano in raztopljeno v posodici

ko se popolnoma razpusti, ga z mrzlo ali mlačno vodo. Šele denemo v vodo za pranje in jo spenimo kakor »Lux«. Namesto mila smemo uporabiti tudi šampno za umivanje las. Tkanine ne mencamo, temveč samo stiskamo, nato pa dobro splaknemo v mrzli vodi. Sušimo na obešalniki in oblačila še tedaj lepo izravnamo, da se izognemo likanju. Če pa že moramo likati, potem denemo na likalno desko frofir brisačo, da se vtisnjeni vzorec na gladki podlagi ne bi razvlekel. Likalnik naj bo mlačen.

Prednost periona in everglasev je kljub pazljivi negi, ki jo zahtevajo v tem, da se ne krčijo, ne raztegnejo in so v splošnem mnogo manj občutljivi od drugih tkanin.

Kaj vemo o sanjah?

S sanjami se že več kot osem let ukvarja francoski učenjak dr. F. Duproitt. V tem času je s svojimi sodelavci izvedel anketo, na katero se je odzvalo 100.000 ljudi.

Eno izmed vprašanj ankete je bilo: kako sanjate, v barvah ali v črno-beli tehniki. Z anketo so ugotovili, da so barvne sanje pri ljudeh zelo redke, saj sanja v barvah na 40.000 ljudi le en sam človek.

Med anketo so imeli znamenitiki zanimive poskuse. Uporabili so nekaj metod za umetno izživljanje sanj. Ena je v tem, da položijo spečemu človeku na podplate posodo z vročo vodo ali električni termofor. S tem poskusom so se hoteli prepričati, v koliki meri zavisi vsebina sanj od zunanjih okoliščin. Poskus so izvedli na 4000 ljudeh. Skoraj vsak je sanjal o nečem vročem. Mnogo jih je sanjalo, da so v hiši, ki jo je zajel požar ali da so sredi puščave in omagujejo od žeje. Nekateri so se pa znašli kar v kraterju kakšnega vulkana.

Pri drugem poskusu so na podplate ljudem prisolnili led, in večina se jih je spremenila v raziskovalce severnega tečaja ali antarktike. Nekateri so po-

tem pripovedovali, da so se v sanjah drsali po zaledeneli reki. Nekdo je pa pripovedoval, da se je vzpenjal na Mont Everest v samih nogavicah.

In še neko vprašanje se jim je posrečilo razvozlati, namreč koliko časa trajajo sanje. Eksperimenti dr. Duproitta so nedvoumno dokazali, da trajajo povprečne sanje, pa naj se zde še tako dolge, vsega skupaj le nekaj sekund.

Dr. Duproitt je hipnotiziral neko študentko in ji sugeriral, da bo v eni sekundi, ki jo bo odbil metronom, prešlo nekaj ur. Študentka je začela sanjati in se znašla na velikem travniku, kjer so se pasle krave. Učenjak ji je rekel, naj začne

krave šteti. Ko je odbil metronom tri sekunde, je Duproitt dekle zbudil. Povedala je, da je prešela točno 840 krav. Si lahko predstavljate njeno začudenje, ko ji je doktor povedal, da niso trajale njene sanje več kot 3 sekunde.

Podobne zaključke je dobil tudi pri sanjah brez pomoči hipnoze. Kajti ljudje, katerim je na doplate prisolnil led in, jih čez nekaj trenutkov zbudil, so pripovedovali svoje doživljanje več kot pol ure. Sanje imajo torej svoj čas, ki je od resničnega časa precej drugačen.

Se nekaj so pokazali poskusi in anketa: ženske sanjajo manj in redkeje od moških, otroci pa sedemkrat več od odraslih.

Peruzzijev portal na ptujskem gradu

Drobni nasveti

Pletenih stvari nikar ne likajte. Volna bo takoj zgubila prožnost in se ne bo več lepo oprizela telesa.

Volnenih stvari, ki se rade raztegujejo, nikoli ne smemo obešati, raje jih hranimo v predalu. Če pustimo volneno oblačilo nekaj časa počivati, dobi samo od sebe spet prvotno obliko.

Razparano volno je treba pred ponovno uporabo pravilno pripraviti. Najbolje jo je naviti na desko, jo oprati v mlačni milnici, splahniti in nato pustiti, da se posuši. Tako se bo volna zravnila in bo spet kot nova.

Ze pri nakupu volnenih stvari se posvetujte, kako jih smete prati. Sicer je veliko pametneje plačati kemično čiščenje. Na splošno pletenin pri pranju nikoli ne ovijamo in žulimo. Lepo in previdno jih mencamo v mlačni milnici, ki jo pripravimo z milnimi luskinami. Spiramo prav tako v mlačni vodi, ki smo ji dodali nekaj kisa. Na-

CITAJTE

PTUJSKI
TEDNIK

PROF. IVAN ARHAR:

Po vrhovih Prokletij in ravninah Kosmeta

Zdani se je, ura pa je se zgodnja. V šotarih nekoliko mrazi, vendar se nam ne da tako kmalu na dan. Pa saj je tudi oblačno, precej pusto. — Menda bo četrtek, odpotovali pa smo v torek zjutraj. Življenje v taborišču je vedno živahnije, zato moramo končno tudi mi na plan. Razgledujemo se po taborišču in okolici. Res lep pogled na pisane šotore in vrvečo množico. Pravo planinsko mesto je nastalo. Zadevamo drug ob drugega kakor na promenadi, toliko nas je. Zamisel zletnih organizatorjev ni bila slaba, račune jim je zmešalo le preveliko število udeležencev. Pa tudi vreme še vedno nekaj grozi. Vrhovi so vsi v oblakih. Onstran Rugsorske klisure, nekako proti severu, se dviga Hajla, na desno od nje Stedin, še bolj proti Peči pa Maja Rusolija. Mi pa smo na drugi strani soteske, pod razsežnim Ničinatom in Zutom Kamnom, ki je najvišji v tem predelu Prokletij. Vsi ostali vrhovi so zadaj, za temi begovni in stenami, tja do albanske meje, kjer se začne veriga albanških Prokletij. Nimamo še prave predstave o njih, zato nas žene radovednost.

Taborišče kaže tudi svoje objektivne slabosti. Vseposvod zvočnik se oglašja venomer. To pa nam ni po volji. Navajeni smo v planinah miru in res planin. Vreme kaže nekoliko na bolje. Zato smo že pred pol-dnevom krenili navkreber, nekako na ogled. Pet nas je: dve Mariborčanki, dva Mariborčana in jaz kot nevtralec. Oni imajo kar tri fotografske aparate, tov. Kovačič je celo mojster svoje stroke, planinskih fotografij. Kmalu smo nad taboriščem, od koder je pogled na taboriščno mesto še lepši. Že smo pri prvem Ničinatskem jezeru. Ni slabo. Nismo sami, ljudi je že vse polno. Na markacije nič ne pazimo, gremo pač tja, kjer je največ ljudi, na najbližje sedlo, od koder bo mogoče se razgled na Prokletije v celoti. Opazimo, da so ljudje razburjeni. Menda je nekdo padel v steni. Pod jezerom smo opazovali plezalca v nasprotni steni, kako je počasi lezel naprej, potem pa se začel umikati. Vide-ti je bilo previsno. Novica je kmalu potrjena. Prokletije so zahtevale svojo žrtev — Slo-venca. Težka mora nam je lega na dušo. Reševalci so obveščeni, mi pa krenemo naprej, navkreber, proč od nesrečnega mesta. Pod sabo zagledamo še drugo Ničinasto jezero, lepše kot prvo. Končno smo na vrhu sedla. Vreme se je nekam zboljšalo. Odpre se nam razgled na vse strani, na Prokletije v celoti. Ni najboljši a zadovoljiv. Orientiramo se s pomočjo karte in turistu poznavalca. Ugotovljamo vrhove in kujemo načrte za naslednji dan. Zašli

smo menda na Sumbardsko planino. Proti zapadu se vleče dolgi greben Ničinata, ki pada v precej strmih stenah nad taborišče, proti vzhodu pa se dviga Zuti Kamen (2522 m), do katerega pa imamo predaleč. Noči, se že in za ta dan bo dovolj. Vračamo se po drugi poti, mimo drugega Ničinatskega jezera in ugotovimo, kje smo krenili s pota za Zuti Kamen. Naslednji dan pa je bila prava tura. Tudi vreme se je sprevedilo. Pot je bila sprva ista kot prejšnji dan. Potem pa nas je dolgo vodila povprek čez prostrane planote, porasle s travo in pokrite s preprogami vseмогоčih planinskih rož. Tu pa tam so se še belile obsežne zaplate snega. Vode je povsod v Prokletijah dovolj in take, da bi si je zaželel tudi v dolini. Orientacija je prav lahka, čeprav sicer pota v glavnem niso markirana. Če ne gre drugače, pa pomagajo nasveti prijavnih šiptarskih pastirjev, ki vseposvod pasejo številne črede ovac. Prišli smo že močno v osrednji del Prokletij in krenili pod Pasjim vrhom na Marijaš (2530 m), verjetno najmarkantnejši vrh Prokletij, ki je v svojem zadnjem delu mogoče podoben vzponu s Kredarice preko Malega Triglava na Triglav. Nazaj grede pa smo obiskali še Starac (2426 m), od koder je menda najlepši razgled, saj se vidi tudi proti zapadu na Plavsko jezero in okolico.

Zaradi spremembe in ker se je že bližal večer, se nismo vračali po isti poti v taborišče, ampak smo se raje spustili v dolino Bjeluhe, ki pripelje na glavno cesto, ki vodi iz Peči preko prelaza Čakar proti Titogradu. Tu stoji ena redkih planinskih koč v teh planinskih predelih. Obenem je meja med Črno goro in Kosmetom. V koči nas je presenetil s prijaznim pozdravom in hudomušnim pogovorom v nekoliko trdi slovenščini mlad fant, sekretar skopljanskega planinskega društva. Dobro pozna naše kraje, posebno še planine. Res prijetno srečanje po naporni turi. Morali pa smo naprej, saj nas je čakalo še 5 km po cesti do Kučišta in vzpon v taborišče (kot prvi večer). Bila je že trda tema, utrujeni smo mehanično prestavljali korake, naše misli in čustva pa so doživljala lepote preživelega dne. Ob poti so se v strmih stenah neprestano užigale kresnice, pot v taborišče pa so nam razsvetljevali

Večkrat se zgodi: da servira-mo gostom sadje ali pa ga nam servirajo drugi. Tedaj se mnogo-gokrat vpraša marsikateri gos-podinja ali gost: kako se prav-zaprav sadje servira, oziroma pravilno je? Vse sadje moramo najprej dobro oprati in ga okusno nam-estiti ali v posebno skledo za sadje ali pa kar na krožnik. Nekatero sadje jemo s sadnim priborom (mali nož, vilička in žlica), drugo pa samo z roko. Poglejmo sedaj, kako jemo po-samezne vrste sadja! Jaboika in hruške ponudimo običajno v stekleni skledi. Vsa-chemu gostu damo desertni krož-nik in sadni pribor, brez žličke. Gost naj najprej jabolko ali pa hruško razdeli na štiri dele in izreže peske, nato reže sproti koščke in jih daje v usta z ro-ko ali z vilico. Marelice in breskve se jedo z roko. Pred tem pa se sadež z nožem prereže do kosti. Gostu ponudimo tudi skodelico z vodo za umivanje prstov. Za pomar-ance je najbolje, če jih servi-ramo razdeljene na krhle. Jedo se s sadnim priborom. Grozdje se najprej razreže s škarjami in aprimerne dele in se je kar z roko. Kadar serviramo grozdje, dajmo pred gоста tudi skodelico z vodo za umivanje rok, ker se sicer prsti lepijo.

ŠAH
Šahovsko društvo Ptuj bo iz-vedlo brzoturnir za mesec av-gust v torek, 14. t. m. s pričet-kom ob 19.30 v Sindikalnem do-mu železničarjev. Udeležba za vse člane obvezna, gosti dobro-došli!

Knjižnica terena Vičava-Orešje bo odslej odprta ob nedeljah od 8. do 10. ure.
Knjižničarka

Dnevni spored za nedeljo, 12. avgusta 1956
6.00—7.00 Pisan spored domačih pes-m in napevov za prijetno nedeljsko ju-rtne — vmes ob 6.05—6.10 Poročila in vremenska napoved 7.00—7.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda. 7.15 Reklame. 7.30 Radijski koledar in prireditev dne-va. 7.35 Zabavne melodije. 8.00 Otro-ska predstava — Ante Stanišić: Afrika-nec (radijska igra). 8.30 „Vsak eno“ (revija narodnih ansamblov in solistov, ki sodelujejo v našem radu). 9.30 Se pomnite, tovarši! — Mile Pavlin: Zločinstvo. 10.00 Nedeljski simfonični koncert. Wolfgang Amad. Mozart: Uvert-ura k operi „Impresario“. Johanns Brahms: Koncert za klavir in orkester št. 1 v d-molu — Manuel de Falla: Carobna ljubezen baletna suita. 11.15 Oddaja za Benečije Slovence. 11.35 Lah-ka glasba. 12.00 Pogovor s poslušalci. 12.10 Opoldanski glasbeni spored, 13.00 Napoved časa, poročila, vremenska na-poved, pregled dnevnega sporeda in ob-vestila. 13.15 Zabavna glasba, vmes re-klame. 13.30 Za našo vas. 14.15 Žeteli ste — poslušajte: — I. del. 15.00 Na-poved časa, poročila, vremenska na-poved in obvestila. 15.15 Žeteli ste — po-slušajte! — II. del. 16.30 Severna ste-na Triglava (reportaža). 15.45 Glasbeni intermezzo. 17.00 Promenadni koncert. 18.00 Radijska igra — Radovič: Ladja maščevanja. 18.45 Glasbena medigra. 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame. 19.30 Radijski dnevnik. 20.00 Veterini operni koncert. 21.00 Športna poročila. 21.15 Ritmi in melodije 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan. 22.15 —23.00 Nočni koncert: Matija Bravničar: Simfonična antiteza, Peter Kenjovič: Ko-stana, simfonična tipihon. 22.15—23.00 UKV program: Plesna glasba. 23.00—24.00 Oddaja za tužino — na vašu 327-metra (prenes iz Zagreba).

Oglašji in objave

OBVEŠČAM, da spet obratuje lončarstvo Andrej Hernja v Ptuju, Cankarjeva 14, in da ima na zalogi lončarske izdelke vseh vrst. Prevzemam vsa naročila. — Sprejemem vajenca.

REALITETNA AGENCIJA, poslovalnica Ptuj, Krempljeva ulica 8, prodaja več privatnih hiš in posestev v okolici Maribora, na Dravskem polju in Slovenskih goricah ter drugod. Ima več kupev za hiše v Ptuju in okolici, v bližini Kidričevega in na Dravskem polju.

JABOLČNIK prodam. Nastov v upravi lista.

POLŠPORTNI OTROŠKI VOZICEK prodam. Njiverce 39, pošta Kidričevo.

NEPOKOŠENO OTAVO in loonjsko opremo za lov prodam. Nastov v upravi.

TRI KOMPLETNA OKNA — ugodno prodam. Rudolf Koban, Sp. Poljskava 13, p. Pragersko.

SREDNJEVELIKO STISKAL-NICO ugodno prodam. Jurij

Novak, Hajndl 17, pošta Veli-ka Nedelja.

NJIVE IN TRAVNIK ob želez-naški progi v Rogoznici pro-dam. Vprašajte: Ljufomerska cesta 30.

MIRNA USLUŽBENKA išče prazno sobo v Ptuju. Naslov v upravi.

IZRUVACA ZA KROMPIR — lahko rabljenega — kuptim. Miha Matjašič, Slovenja vas.

ZAHVALA
Ob bridki izgubi naše dobre mame in tašče

MARIJE ZAVEC roj. Podbreznik se zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli svoje sožalje, vsem darovalcem cvetja in vsem, ki so jo spemili na zadnji poti. Posebna hvala tov. Grajfoner za njeno pomoč v maminih zadnjih težkih dneh.

Zaljubljeni: hčerki Marija in Julka ter zet Nikola s hčerko

FRANJE Z BENCINOM

Praktična gospodinja pravi, da pere oblačila iz prave svile in iz prave volne s pralnim bencinom, in sicer: V drogeriji kupi bencin za pranje. Za dvo-delno obleko ga porabi en liter. Bencin vlije v čisto, emajlirano posodo, namoči obleko, hit-ro pomenca ali bolje rečeno stiska, posebno umazana mesta. Nato iztisne tekočino po dolžini obleke, ne ovije in potem jo obesi na obešalnik, na prostem. Ostali bencin pusti nekaj mi-nut, da se umazanja vsede na dno, nato pa ga odlije v pri-pravljeno steklenico. Ta ostanek porabi za čiščenje parketa. Svi-lene tkanine porabijo še manj bencina, postopek pa je isti. Sivilna oblačila so suha v ne-kaj minutah. Toda gospodinja svari, da bodimo pri tem pra-nju zelo previdne in zaradi varnosti perimo in sušimo na prostem.

Zabavni mladiči

(Konec)
Prvo sekundo — ni razumel, kaj to pomeni: krog njega ne-govalke v belih delovnih oble-kah, vse v belih kapah, vse na prvi pogled tako podobne. No, to je samo sekunda, takoj na-slednjo sekundo spozna svojo ljubljeno negovalko, skoči k njej z mize in se s šapami oprime njene bele delovne ob-leke. Torej, takoj jo je spoznal. Taka ljubezen seveda ni slučaj-na. Mladič se je navezal na ti-stega, kateri ga je najboljši lju-bil, kateri se je z njim največ ukvarjal.
Prišla je v jasli dežurna ne-govalka. Vsi mladiči se raduje-jo, bežijo k njej, eden pa je ves

SEZNAM SOLSKIH KNJIG ZA LETO 1956-57

VSE V SEZNAMU NAVEDENE KNJIGE KAKOR TUDI OSTA-LE SOLSKE POTREBŠČINE DOBITE PO KONKURENCNIH CENAH V PTUJSKI KNJIGARNI IN PAPIRNICI V MUR-KOVI ULICI ŠTEV. 5.

Slovensko berilo VII. (za osmi razred — 100 din); Slovensko berilo VIII. (250 din); Slovenska slovnica; Srbsko in hrvatsko be-rilo za višje gimnazije I. del (160 din); Srbsko in hrvatsko berilo za višje gimnazije II. del (222 din); Srbsko in hrvatsko berilo za višje gimnazije III. del (160 din); Srbsko in hrvatsko berilo za višje gimnazije IV. del (250 din); Aritmetika in algebra za višje gimnazije III. del (90 din); Aritmetika in algebra za višje gimnazije IV. del (90 din); Aritmetika in algebra za osmi

razred gimnazije (120 din); Geo-metrija za 5. razred gimnazije; Geometrija za 6. razred gimna-zije (180 din); Trigonometrija (216 din); Opisna geometrija (v tisku); Analitična geometrija (v tisku); Vaje iz stereometrije (111 din); Vaje iz planimetrije (110 din); Zemljepis Jugoslavije za višje razrede gimnazije (280 din); Zgodovina starega veka za 5. razred gimnazije (190 din); Nauk o človeku (250); Botanika za višji raz. gimnazije (200 din); Biologija za višje razrede gim-nazije (200 din); Fizika za višje razrede srednjih šol II. del (175 din); Fizikalni priročnik, zbirke nalog (200 din); Fizika za višje razrede gimnazije (v tisku); La-tinska slovnica (295 din); La-tinska vadnica za gimnazije (190 din); Latinsko berilo za gimnazije (160 din); Francoska literarna čitanka I. del (240 din); Francoska literarna čitanka II. del (v tisku); Francoska vad-nica za 5. razred gim.; Angle-ška vadnica, I. stopnja (200 din), Angleška vadnica, II. stopnja (172 din); Sodobno angleško be-rilo (250 din); Easy Reading — Lahki angleški teksti (80 din); Nemško berilo za višje razrede gimnazije (260 din); Nemško so-dobno berilo (120 din); Nemška vadnica V. del; 55 Klein Ge-schichten; Uvod v umevanje besedne umetnosti; Zoologija (nevretenčarji); Zoologija (vre-tenčarji); Učni načrt za višje gimnazije (120 din).

Knjige, pri katerih niso na-vedene cene, so še v tisku.
Darila se je Kirka zelo razve-selil. Ves dan se ni ločil od ved-rcna: vlekel ga je za ročaj in lazil z njim po kletki. Slučajno je pogledal v blesteče dno, a tam je zagledal, kakor v ogle-dalu — svoj smrček. Kirka je to zelo zanimalo. Ogledoval se je in spakoval. Ves dan se je zabaval z darilom, celo v snu ga ni izpustil iz rok.
Na to vedrce je Kirka zelo pazil: zlomil ga ni, z njim se je igral skora, pol leta. A to ve-drce je nekako dobila v roke neka druga opica in ga zlomila. Kirka se dolgo ni mogel potola-žiti; ni mogel pozabiti svoje igračke.
Iz ruščine prevedla O. P.

Kdo vas je učil jesti sadje?

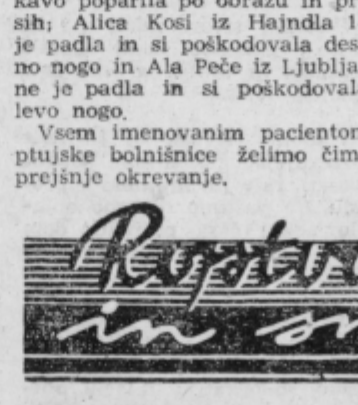
Melone (dinje) in lubenice razrežemo na krhle in jih ser-viramo na steklenih krožnikih. Jemo jih s priborom.

PRIDOBITEV PRAVIC ZA oseбно pokojnino

Glavna značilnost osnutka novega zakona o pokojninskem zavarovanju je ukinitve dose-ganjih pokojninskih razredov. Kot smo že pisali, uvaja novi zakon kategorije po strokovni usposobljenosti, ki bodo služile kot osnova za pokojnino zava-rovane osebe. Poleg tega pa bo pri določanju višine pokojnine novi zakon upošteval tudi de-lovni staž in višino plače.
V deveto kategorijo bodo vr-šeni nekvalificirani delavci in pomožni uslužbenci, v osmo polkvalificirani delavci, v sedmo uslužbenci z nižjo, oziroma ne-popolno strokovno izobrazbo, v šesto kvalificirani delavci, v peto uslužbenci s srednjo strokovno izobrazbo, v četrto visokokvalificirani delavci, v tretjo uslužbenci z visoko strokovno izobrazbo, v drugo uslužbenci z najvišjo strokovno izobrazbo in v prvo kategorijo zavarovanci, ki so bili zaposleni na izredno odgovornih položajih.

PRIZNANJE STROKOVNE USPOSOBLJENOSTI
Strokovno usposobljenost bo-do koristnikom pokojnin ugotovi-li na osnovi uradnih listin za-varovanca. V primeru, da je zavarovavec te listine (diplo-me, spričevala itd.) izgubil ali da so bile uničene, lahko svojo strokovno usposobljenost doka-

POJASNJEN ROPARSKI UMOR V PTUJU
Ob zaključku lista smo zve-deli, da je uspelo varnostnim organom razkriti zverinski umor patra Alojza Goloba iz Ptuja, in sicer, da ga je s sekiro umor-il minoritski strežnik Janez Mohorko iz Ptuja, ki je po pri-znanju tudi pokazal, kam je skril sekiro. Pri preiskavi je bilo najdenih tudi 160.000 din, ki jih je vzel v sobi umorje-nega patra Alojza Goloba.
Preiskava se nadaljuje.
Podrobnosti preiskave bomo opisali v prihodnji številki na-šega lista.

Rodile so: Repič Otilija, po-sestnica. Vitolmarci 23 — Fran-cija; belan Ana roj. Zelenik, gos-podinja, Spuhlja 80 — Anico; Mar Ljudmila roj. Krabonja, frizerska pomočnica, Cvetkovi-17 — Dušana; Bedrač Ana, polj-ska delavka, Podlehnik 26 — Danila; Maroh Terezija . roj. Strelec, gospodinja, Vareja 31 — Danico; Venta Marija roj. Ke-bar, gospodinja, Vičanci 58 — Anu; Hajduk Elizabeta roj. Pro-senjaj, gospodinja, Rogoznica

25 — Draga; Bezjak Ivana roj. Mikša, gospodinja, Strecl 9 — Vladimira.
Poročila sta se: Plazovnik Vi-libald (1931), podkovski moj-ster, Ptuj, Ormoška cesta 28 in Emeršič Ana (1936), krojačica, Ptuj, Rajčeva ulica 4.
Umrla sta: Zavec Marija roj. Podbreznik (1872), gospodinja, Ptuj, Jadranska ulica 5, Golob Alojz (1915), duhovnik, Ptuj, Trg svobode 1.

Škopano slamo

kupuje Pletarna z. o. i. Pt. i

KINO
MESTNI KINO PTUJ
Od 10.—12. avgusta ameriški barvni film »Psemi zlatega Zehoda«; od 14.—16. avg. ameriški film »Pod okriljem zakona«.
Izredne predstave:
Od 17.—18. avg. ob 16, uri ameriški film »V sencih sovraštva« in 20. avg. ob 18,30 in 20,30.
KINO MURETINCI
Predstave v sobotah ob 20, uri in nedeljah ob 18, uri. Od 11.—12. avg. ameriški film »Ko žene ljubijo« in od 18.—19. avg. ameriški barvni film »V vrtincu«. Za film »V vrtincu« bo predstava v soboto in nedeljo tudi ob 18, uri.